STICHTING

APRIL 2014

FORT ORDONNANS

UITGAVE: NEDERLANDS MILITAIR KUSTVERDEDIGINGSMUSEUM "FORT AAN DEN HOEK VAN HOLLAND"

Fort moet culturele belevenis worden.

Uit de Hoekse Krant
van donderdag 23 januari 2014.

Ondernemer Jurgen Beumer en het bestuur van de stichting Fort aan den Hoek van Holland hebben afgelopen zaterdag 18 januari in het M-gebouw van het Fort een Samenwerkingsovereenkomst ondertekend waarmee het Fort een nieuwe fase ingaat.

Jurgen Beumer ondertekende de Samenwerkingsovereenkomst met voorzitter Jillis Godlieb en Hans van Aalst van het Fort.

Het is voor het museum een unieke kans om voort te blijven bestaan, want als Beumer deze samenwerking niet was aangegaan, zou het museum 1 augustus vorig jaar al ontruimd zijn"
Toen ik de huuradvertentie zag, dacht ik in eerste instantie met een leeg fort te maken te hebben. Al snel bleek echter dat er een met zorg samengesteld museum in huisde waar een grote groep vrijwilligers al jarenlang bezig was iets moois te maken.
Dat opgeven zou zonde zijn vond ik. We gaan onze krachten nu dus bundelen en samen van deze prachtige plek met haar robuuste uitstraling een ultieme culturele belevenislocatie maken vertelt een enthousiaste Beumer.

Soldatenkamers

Binnen een jaar moet er op het Fort-terrein een eigentijds museum staan en moet er een plek gecreëerd zijn waar evenementen, exposities en worden. Ook zullen er proeverijen uit de eigen wijn- en champagnekelders van het Fort worden georganiseerd."En", voegt Beumer er aan toe, we willen een aantal oude soldatenkamers verbouwen tot hotelkamers'
Helemaal in stijl van toen, maar met de luxe van nu. Slapen op historisch erfgoed tentoonstellingen gehouden kunnen is een echte belevenis en uniek in deze omgeving."
Over twee weken wordt het M-gebouw, oorspronkelijk de officierskantine, al aangeboden als locatie voor vergaderingen, bruiloften of bijzondere evenementen, met de daarbij behorende catering.

Lokale ondernemers

Vanaf 1 september zal het museum zes dagen per week haar deuren openen voor publiek. Dit is een symbolische datum want het is dan precies 125 jaar geleden dat het 4e regiment Vestingartillerie haar intrek nam in het "toen net opgeleverde Fort. Ik kan nu mijn jarenlange horeca-ervaring en mijn persoonlijke interesses bundelen in een uniek project. Ik hecht veel waarde aan maatschappelijk verantwoord ondernemen en ben een groot voorstander van eerlijke, duurzame en lokale producten.
Dit is straks allemaal terug te vinden in het Fort en ik hoop daar veel lokale, maar ook Westlandse ondernemers bij te kunnen betrekken en wellicht kan ik op deze manier ook nog mijn steentje bijdragen om Hoek van Holland de titel Fairtrade dorp te helpen behouden.".

INHOUD

2+3
Mobilisatie Eerste Wereldoorlog 1914, deel 1

4
Binnen gekomen berichten
In memoriam

5
Hoek van Holland-speld
Nieuwe naam voor Fort a/d Hoek van Holland

Mobilisatie Eerste Wereldoorlog 1914, deel 1.

Opkomst in het fort te Hoek van Holland.

Op 30 juli 1914 kreeg de internationale toestand zo'n dreigend karakter dat het nodig werd geacht de landweer, *(het dienstplichtige deel van het veldleger)* grens- en kustwacht onverwijld onder de wapenen te roepen.

In de avonduren van de 30e juli 1914 en de daarop volgende nacht was al 92% van de opgeroepen troepen onder de wapenen. De Nederlandse regering had voor het land de strategie gekozen van 'gewapende neutraliteit' Dit houdt in dat het land neutraal blijft maar bij vijandelijke grensoverschrijdingen gewapend zal verdedigen.
In de ochtenduren van 31 juli 1914 besloot de regering tot volledige mobilisatie van leger en vloot. Naar aanleiding van dit besluit werd nog die middag het bevel uitgevaardigd om met spoed militie en landweer op te laten komen. 1 augustus 1914 werd aangemerkt als eerste mobilisatiedag. Het mobilisatievervoer van de troepen gebeurde voornamelijk via spoorweg-, tramweg- en stoombootmaatschappijen.
Al deze vormen van vervoer werden gevorderd en onder militair gezag gebracht. Men stond voor een enorme opgaaf om alle manschappen naar hun plaatsen van bestemming te brengen. Gedurende de eerste dagen van de mobilisatie vervoerde men: 177.500 militairen, 6.600 paarden en 400 kanonnen en voertuigen.

Er werden contracten afgesloten met strohandelaren voor ligstro en dekens werden aangevoerd uit de Rijksmagazijnen. De dienstplichtigen die eerder met groot verlof naar huis waren gestuurd hadden bijna hun hele velduitrusting meegekregen. Wapens en munitie waren achtergehouden. De militaire autoriteiten rekenden er op dat de manschappen, tegen een geldelijke vergoeding, hun eigen ondergoed zouden meebrengen.

Zo moest ook het pantserfort te Hoek van Holland op oorlogssterkte worden gebracht. Dit fort heet officieel "Fort aan den Hoek van Holland", maar werd in de volksmond "Fort Maasmond" genoemd.
Het fort was in 1889 in gebruik genomen en gelegen aan de Stationsweg te Hoek van Holland, vlak naast het eindstation van de spoorlijn uit Rotterdam. Dit station was speciaal aangelegd voor militaire transporten van en naar het fort. Van 1913 tot 1918, dus tijdens de Eerste Wereldoorlog was de kapitein van de Pantserfortartillerie, J. Kloosterhuis commandant van het fort.

De belevenissen van segeant-miliciën De Vries.

Eén van die vele duizenden soldaten die de stellingen, forten en andere vestingwerken bemanden was de 20 jaar oude dienstplichtig sergeant De Vries. Hij diende bij de 3e Compagnie Pantserfort Artillerie en werd opgeroepen om dienst te gaan doen in het fort te Hoek van Holland. De Vries was al in het fort gelegerd omdat hij deel uit maakte van de lichting 1914 en in maart van dat jaar was opgeroepen. Hij beschreef als ooggetuige de dagen voor en na de mobilisatie.

's-Ochtends om half zeven rammelde de commandant van de hoofdwacht reveille op de bel in de hoofdgang. Het lawaai van de bel was door het hele fort te horen.
Op de kamers bleef het nog rustig. Alles mafte door. Een half uur na de reveille waren de zes sergeanten in opleiding, die appél moesten houden, half gekleed en slaperig bezig
de soldaten naar buiten te jagen. Er moest worden aangetreden buiten in de gracht. Het was een klamme, ongezellige situatie in de mistige gracht. Daar stonden de soldaten in het zand, allemaal slaperige, ongewassen gezichten, ongekamde haren.
In het achterste gelid stonden de soldaten met losse schoenen. Ze stonden daar minder in het zicht. De luitenant van de nachtwacht nam snel het rapport en dreunde
de namen op. Hij had haast want hij wilde naar bed. Daarna was het snel koffie en brood halen en gingen de sergeanten in de onderofficierskamer op de houten banken aan de verveloze houten tafels zitten om de koffie met "kuch" ***(komp militair brood)*** te nuttigen.
De kamers waren zo hoog dat wanneer er twee kribben op elkaar stonden, de bovenste slaper terwijl hij op zijn rug lag, met zijn handen de zoldering kon raken en
zo breed dat een dikke soldaat net tussen twee kribben door kon lopen. Na de koffie met kuch was het tijd voor theorie. Dus de sergeanten in spé gingen naar het theorielokaal.
Een van de vele lokalen in het fort was in gebruik als schoollokaal, een bedompt hok met weinig licht en weinig lucht. Voor in het lokaal stond een ezel met daarop een zwart schrijfbord. Verder stonden er twee houten tafels met twee banken er achter.

1914. Korporaal L. Stolk.

Op die banken zaten de zes onderofficieren in opleiding, waaronder De Vries. Op de tafels lagen de reglementen en de handboeken Vestingartillerie I en II, waaruit de mannen les hadden gekregen. De zes zouden die ochtend hun aanstelling krijgen als sergeant bij de Pantserfort Artillerie. Zij zagen zich al rondlopen in uniform met bananenschillen op beide mouwen, dubbele chevrons van geel kemelsgaren. De mannen zaten te overleggen dat ze na hun bevordering op stap zouden gaan om het te vieren toen ome Dirk het lokaal binnen kwam. Ome Dirk was de 1e Luitenant die de lessen had gegeven.
Hij was een joviale officier. Onder elkaar was het de gewoonte om de officieren bij hun bijnaam te noemen.
De oudste, De Vries, riep: "In orde !" toen Ome Dirk het lokaal inliep. De mannen vlogen overeind en gingen in de houding staan. Ome Dirk gebaarde dat ze konden gaan zitten. Hij sprak hen toe en zei: "Ik denk dat jullie voorlopig niet met verlof kunnen gaan. Ik denk dat we gaan mobiliseren. Hij bromde nog wat over Frankrijk en Duitsland. Ik heb vandaag geen tijd om me met jullie te bemoeien dus houden jullie maar zelfstudie". Hierna verliet ome Dirk het lokaal.

Wat een mobilisatie was, we hadden er geen idee van, maar we zouden het snel merken. Bij het middagappél hoorden we dat er niemand met verlof mocht.
Nog die avond, vrijdag 31 juli 1914, kwamen met de laatste trein uit Rotterdam al een aantal opgeroepen soldaten. Het werd een gesleep met kribben en strozakken tot half in de nacht om ze een slaapplaats te geven. De volgende dag zou de hele meute komen.
Op zaterdag 1 augustus 1914 kwam die meute en het werd het een chaotische toestand in en rond het Fort Maasmond. De treinen uit Rotterdam en de trams van de Westlandse Tramweg Maatschappij. brachten in grote getale de opgeroepen soldaten naar Hoek van Holland. Onder deze soldaten bevonden zich veel pantsermannen,soldaten van de Pantserfortartillerie.
Zij zouden de zes zware kanonnen van het fort operationeel maken en bedienen. De soldaten liepen te tieren en te dringen om de smalle ijzeren trap af te gaan naar de fortgracht. De sergeant-majoor administrateur van het fort was de wanhoop nabij toen hij de chaos zag. De sergeant -majoor deed allang dienst op het fort zodat de manschappen van alle lichtingen hem kenden. De soldaten vonden hem een onaangenaam mens en lieten dat luidkeels blijken door onder andere te roepen

Augustus 1914. Korporaals koepelwacht Fort Hoek v Holland.

dat hij zijn kale kop wel eens in de was mocht zetten. De foerier, een kleine man met een kale kruin, een rossig behaard gezicht en een mank rechterbeen maakte zich erg druk.
Hij was een zenuwachtig type die het altijd druk had. Hij kon enorm ketteren maar de soldaten mochten hem wel omdat hij naast militair ook mens bleef. In de fortgracht stonden de geweren aan rotten. Omdat nog niemand een vaste plaats in het fort had, zaten of lagen de pantsermannen in het mulle zand van de fortgracht. Het was een janboel. De slaapgelegenheid en het eten voor al die mensen moest nog in orde worden gemaakt. Op het boventerrein reden de fouragewagens met slaapstro en dekens af en aan. Het hoofd van de sergeant van de week liep om en de kok stond te zweten in de keuken. Het menu verschafte gekookte aardappelen met hachee. De kok had die dag al drie grote etensketels vol met slecht geschilde piepers gekookt. De laatste ploeg kreeg die avond om negen uur eten.
De officieren waren niet in de buurt. De soldaten riepen dat de officieren hem knepen omdat de mannen boos waren over het late eten. De hongerige mannen lieten dit luidkeels blijken.
De sergeant-majoor (de dubbele) van het bureau werkte de hele nacht door om alles in orde te krijgen. De pantsermannen sliepen die nacht weinig. De legeringskamers in het fort stonden tot stikkens toe vol met kribben, twee en drie hoog. In die warme augustusnacht crepeer den de mannen haast van de warmte. Zondag 2 augustus om 06.30 uur werden de manschappen gewekt door de bel in de hoofdgang van het fort. De bel werd door de wachtcommandant geslagen omdat het reveille was.
Hierna wassen, aantreden en een kuch zien te bemachtigen. Het is een enorm gedrang bij de brooduitdeling. In de fortbakkerij hebben de bakkers de hele nacht doorgewerkt. Op het dienstbord in de hoofdgang stond vermeld dat de soldaten om 08.30 uur moesten aantreden om naar het voorlezen van de krijgsartikelen te luisteren. De sergeant-majoor (de dubbele) zou ze voorlezen.
Het aantreden gebeurde ook nu in de fortgracht. Het ging belabberd en het duurde zeker een half uur voor iedereen goed stond.
De dubbele schreeuwde zijn commando's: "geef acht en rechts-richten", maar het werd niet stil. Tussen de manschappen liep een persoon in burgerkleding rond te scharrelen.
Dat was Jonkers, een bootwerker en milicien van de lichting 1908. Hij liep in burgerkleding omdat hij zei dat zijn pakkie hem te nauw was geworden.
Ook had hij zijn voet bezeerd, daarom kon hij niet aantreden. Hij slofte rond met een schoen aan zijn gezonde voet en aan zijn zieke voet een pantoffel met een eindje touw vastgebonden. Over zijn schouder had hij een touw waarvan hij het ene eind in zijn hand had en aan het andere eind fladderde, half voortgetrokken, een kip. De dubbele schreeuwde naar hem: "Wat doe jij Jonkers". Deze antwoordde: "Ikke ben m'n arrestant aan het luchten majoor". Een grote, zware kerel met een blonde knevel, aan één voet een pantoffel en een kip aan een touwtje. Het hele gelid brulde van het lachen. De dubbele was woest. Jonkers verdween met zijn arrestant door de keukendeur het fort in.
Hierna werden de krijgsartikelen voorgelezen. We verstonden niets anders dan: "met vervallen verklaring van den militairen stand en met den dood bestraft worden". Waarop deze straffen betrekking hadden, heeft nooit iemand van ons kunnen begrijpen omdat alles in looppas tempo werd voorgelezen. Alleen die twee gedeelten waren verstaanbaar omdat ze vele malen werden herhaald en dan harder werden uitgesproken dan de rest van de zinnen.

Vervolgens werden de wachtposten ingedeeld. Die eerste dagen van de mobilisatie stonden er wel meer dan honderd man op wacht. En er werd model wacht gelopen, reken maar !
Als er een zalmvisser in het holst van de nacht langs het fort voer en het lichtje van zijn boot heen en weer schommelde dan werden er hele seinberichten aan de hand van het morsestelsel van gemaakt. De passerende loodsboot werd voor een kruiser aangezien en ieder vreemdeling werd als spion beschouwd. Later werd het flauwe kul en werd er zelfs een wacht bij de loopgraaf gezet omdat de koeien de kanten aftrapten. Ook was toen de aandacht zo verslapt dat er zelfs een torpedojager binnenkwam en het fort passeerde zonder dat iemand hem gezien had. In de geweergalerij werd ook wacht gelopen.

Een wacht van 30 man en 4 posten voor de schietgaten en de telefoon. Een Indisch sergeant, een reserve man, als wachtcommandant.

De Landstorm 1914. Lief Vaderland kan rustig zijn.

Ik heb horen vertellen dat de kerel altijd bar kon liegen, maar in die eerste mobilisatiedagen heeft hij zichzelf overtroffen. Zijn verhalen waren tijdens de nachtelijke wachturen een griezelige afleiding.
We hebben die eerste dagen afgesloten van de buitenwereld geleefd. Door een krant of een brief vol angstkreten van thuis werden we een beetje op de hoogte gehouden. D'r was weinig soldatenjool, de bedrukte gezichten van de ouderen die thuis vrouw en kinderen hadden achtergelaten, werkten aanstekelijk. Later, toen bleek dat de neutraliteit van ons land door de oorlogvoerende landen werd gerespecteerd, nam de spanning wat af.

Binnen gekomen berichten

De Fort Ordonnans van december kwam retour met het bericht dat het adres van de heer

Kornelis van Aken

onbekend was.

De heer van K. van Aken, geboren op 6 aug. 1921 was korporaal kok in het kombuis van Fort van 1947 tot 1949 bij de Koninklijke Marine.

Wij kregen het verzoek van de heer

André Nauta

dat hij zich wil laten schrappen van de lijst van Oudgedienden. De heer Nauta was matroos 2e klasse bij de Marine Verbindingsdienst en bekend door het vlagincident.

André Nauta is nog jarenlang rondleider in het Fort Museum geweest.

Wij kregen het verzoek van de heer **Aad Beijk** of hij met zijn bedrijf sponsor van het Fort kon worden.
Dankbaar wordt zijn bedrijfslogo voorzichtig op het sponsorbord bij de receptie bevestigd. **Ook voor U maken we nog graag een plaatsje vrij op dit bord……**

In Memoriam

De werkgroep Oudgedienden heeft in de achterliggende periode kennisgeving van overlijden ontvangen van:

De heer Roelof Sempel

Geboren 18 februari 1919 - Overleden 9 november 2013

De heer Sempel was korporaal bij het Regiment Kustartillerie en was in en om het Fort in 1939 vanaf het begin van de mobilisatie.

De heer C.M.W. van der Klugt

Geboren 3 juni 1932 - Overleden 13 december 2013

De heer van der Klugt was matroos SD CT bij de Koninklijke Marine, was van 1952 tot 1954 gelegerd in het Fort.

Vanaf deze plaats betuigen wij nogmaals onze oprechte deelneming en wensen alle nabestaanden veel sterkte toe met dit verlies.
Bestuur en medewerkers van de stichting "Fort aan den Hoek van Holland".

Hoek van Holland-speld voor Hans van Aalst.

Onder andere uit het Algemeen Dagblad / editie Waterweg van donderdag 6 maart 2014.

Hans van Aalst is gisteravond woensdag 5 maart, onder het toeziend oog van de vrijwilligers die "toevallig" aanwezigwaren voor een medewerkersbijeenkomst, onderscheiden met de zilveren Hoek van Holland-speld.

Hij ontving de speld uit handen van deelraadvoorzitter Hestia Reukema vanwege zijn verdiensten voor de Hoekse gemeenschap en met name voor de stichting Fort aan den Hoek van Holland.

Deelraadvoorzitter Hestia Reukema en Hans van Aalst.

Hans van Aalst is al sinds 2002 betrokken bij de stichting Fort aan den Hoek van Holland. Nadat hij begon als rondleider in opleiding, trad hij al snel toe tot het bestuur.
Daar bemoeide hij zich met de Public Relations. Ook zette hij zich de laatste tijd in voor behoud van het Fort.

In zijn dankwoord benadrukte van Aalst dat hij deze onderscheiding ook zag als beloning voor het werk van alle vrijwilligers, een enthousiaste ploeg die heeft bijgedragen aan het behoud van het museum in het Fort.

Nieuwe naam voor Fort aan den Hoek van Holland:

FORT 1881
HOEK-VAN-HOLLAND

door Ghislaine Faase

Het zal niemand ontgaan zijn, maar er is heel wat veranderd in en rondom het Fort aan den Hoek van Holland. De twijfel of het museum zou blijven bestaan, een ondernemer met de wens een culturele onderneming van het fort te maken en tenslotte een samenwerkingsovereenkomst tussen beide partijen waarin ieders wensen aan bod zijn gekomen.

Nieuw concept

Het historische pantserfort gaat zich vanaf heden richten op de zakelijke en culturele markt. Het fort zal haar deuren openen voor een breder publiek dan alleen museumgasten. Het prachtig gerestaureerde M-gebouw, dat ooit als officierskantine dienst deed, wordt in de markt gezet als een exclusieve trouw- en vergaderlocatie, geheel in Fort 1881 stijl, maar met alle benodigde, moderne vergadertechnieken. Gasten kunnen in de toekomst op cultureel erfgoed overnachten in een van de oude soldatenkamers.

Het prachtige gangenstelsel gaat zo ingericht worden dat er mooie exposities gehouden kunnen worden. Het museum zal op een eigentijdsere wijze de lange geschiedenis van het fort gaan vertellen. Men blijft bij ons terecht kunnen voor verjaardagen, kinderfeestjes, speurtochten en zakelijke bijeenkomsten. Er zal een vernieuwd museumcafé komen en er gaan proeverijen uit de wijn- en champagnekelders van het fort georganiseerd worden. En dit alles met aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en eerlijke, duurzame en lokale producten. Bij zo'n groots, totaal vernieuwd concept hoort uiteraard een nieuwe naam: **Fort 1881**.

Museum

Om een breder publiek te bereiken zal het museum de aankomende maanden dus een flinke professionaliseringsslag moeten maken.
We willen vanaf september 6 dagen per week open. Bezoekers zullen in de toekomst uiteraard nog steeds met een van onze enthousiaste rondleiders door het museum kunnen, maar zullen ook zelfstandig door het museum moeten kunnen wandelen, waarbij we gebruik gaan maken van moderne technieken om het verhaal te kunnen vertellen. Laat u meevoeren door het 3 kilometer lange gangenstelsel en ontdek de geheimen van Fort 1881.

Thematische routes

De inrichting van het museum zal meer op thematische routes worden gebaseerd. Als uitgangspunt van de nieuwe inrichting staat het fort zelf als mooiste museumstuk voorop.

Het is heel bijzonder dat het fort, waarvan de eerste steen al in 1881 is gelegd, nog in zo'n goede staat verkeerd. Dit was zonder de jarenlange inzet van de vrijwilligers en de donateurs nooit gebeurd. Met het fort als uniek bouwwerk als uitgangspunt in ons hoofd hebben we 6 verhaallijnen gekozen die uitsluitend het verhaal van het fort vertellen.

We gaan de ontstaansgeschiedenis van Hoek van Holland en de noodzaak van de verdediging van de Rotterdamse haven en kustverdediging in het algemeen laten zien.
Verder komen de bouwgeschiedenis en de bewapening van het fort aan bod. We blijven uitgebreid stil staan bij de manier waarop de Nederlandse soldaten tot de Tweede Wereldoorlog in het fort leefden. We betrekken de bezoeker bij de laatste kabinetsvergadering voordat de regering in mei 1940 naar Engeland vertrok. We laten de mensen meevoeren in de waanzin van de Tweede Wereldoorlog, toen in en rondom het fort 8000 Duitse militairen gelegerd waren. En we gaan tenslotte van het fort met de Atlantikwall blootleggen.

Kortom, we hebben grootse plannen en staan voor een enorme uitdaging, die we allemaal vol vertrouwen tegemoet gaan opdat het mooiste fort van Nederland behouden blijft en getoond gaat worden aan een nog groter publiek. We zullen u uiteraard op de hoogte houden van de ontwikkelingen. Wilt u zich aanmelden voor de nieuwsbrief dan is dit uiteraard mogelijk!

Dat kan via:

www.fort1881.nl

Nederlands militair kustverdedigingsmuseum "Fort aan den Hoek van Holland"

Bezoekadres: Stationsweg 82, 3151 HS Hoek van Holland - Postbus 9, 3150 AA Hoek van Holland
Telefoon: 0174-382898 - Postbank 126457 - Internet: www.forthvh.nl - E-mail: info@forthvh.nl

GEREGISTREERD MUSEUM

Maak een reis door het verleden. Kijk in de soldatenkamers vanaf 1890 en de vergadering van het Nederlands kabinet van mei 1940. Neem kennis van de kustverdediging en beleef de strijd om onze bevrijding in het best bewaarde pantserfort van Nederland.

Colofon

De Fort Ordonnans verschijnt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting Fort aan den Hoek van Holland.
In deze Fort Ordonnans bijdragen van: Dick Ruis, Hans Jonker en Hans van Aalst.
Foto's: Fort archief en Klaas Burger
Met dank voor de bijdragen van de Hoekse Krant en Ghislaine Faase.
Lay-out & Druk: Johan Koopmans, Hans en Jaco Jonker.

Wordt begunstiger van het Fort

Het Nederlands militair Kustverdediging Museum Fort aan den Hoek van Holland wordt volledig door vrijwilligers in stand gehouden. Financieel is het Fort afhankelijk van entreegelden, projectsubsidies, begunstigers en sponsors.

Men kan ***begunstiger worden*** door aanmelding bij het bestuur.
Voor de bijdrage van tenminste € 15,- per jaar ontvangt men een acceptgiro.

Met een **eenmalige bijdrage** van € 250,- wordt men ***'Begunstiger voor het leven'*** met dezelfde rechten maar zonder de jaarlijkse betalingsplicht.
De begunstiger ontvangt een begunstigerkaart, waarmee men ***gratis toegang*** heeft tot het museum tijdens de openstellingen. De begunstiger ontvangt de Fort Ordonnans.

Bedrijven
kunnen ook ***sponsor*** worden. Men krijgt dan een naamsvermelding op het sponsorbord. De bestuurskamer is beschikbaar voor directiebijeenkomsten en het bedrijf krijgt gratis toegang tot het museum.
De toegangskaart geldt voor twee personen per bezoek als het museum is opengesteld.
Sponsors betalen een bijdrage van min. € 150,- per jaar.

2014

Openingsdagen, tijden en toegangsprijzen

(Onder voorbehoud in verband met veranderingen in het fort.)

zondag	5	jan	❷	zondag	1	jun	❷	zondag	31	aug	❸
zondag	12	jan	❷	zaterdag	7	jun	❸				
zondag	19	jan	❷	maandag	9	jun	❸	zaterdag	6	sep	❸
zondag	26	jan	❷	zondag	15	jun	❷	zondag	7	sep	❸
				zondag	22	jun	❷	zaterdag	13	sep	❸
zaterdag	1	feb	❸	zondag	29	jun	❸	zondag	14	sep	❷
zondag	2	feb	❸					zondag	21	sep	❷
zondag	9	feb	❷	zaterdag	5	jul	❸	zondag	28	sep	❸
zondag	16	feb	❷	zondag	6	jul	❸				
dinsdag	18	feb	❶	dinsdag	8	jul	❸	zaterdag	4	okt	❸
woensdag	19	feb	❶	woensdag	9	jul	❸	zondag	5	okt	❸
donderdag	20	feb	❶	donderdag	10	jul	❷	zondag	12	okt	❷
zondag	23	feb	❸	dinsdag	15	jul	❸	dinsdag	14	okt	❶
dinsdag	25	feb	❶	woensdag	16	jul	❸	woensdag	15	okt	❶
woensdag	26	feb	❶	donderdag	17	jul	❷	donderdag	16	okt	❶
donderdag	27	feb	❶	dinsdag	22	jul	❸	zondag	19	okt	❷
				woensdag	23	jul	❸	dinsdag	21	okt	❶
zaterdag	1	mrt	❸	donderdag	24	jul	❷	woensdag	22	okt	❶
zondag	2	mrt	❸	dinsdag	29	jul	❸	donderdag	23	okt	❶
zondag	9	mrt	❷	woensdag	30	jul	❸	zondag	26	okt	❸
zondag	16	mrt	❷	donderdag	31	jul	❷				
zondag	23	mrt	❷					zaterdag	1	nov	❸
zondag	30	mrt	❸	zaterdag	2	aug	❸	zondag	2	nov	❸
				zondag	3	aug	❸	zondag	9	nov	❷
zaterdag	5	apr	❸	dinsdag	5	aug	❸	zondag	16	nov	❷
zondag	6	apr	❸	woensdag	6	aug	❸	zondag	23	nov	❷
zondag	13	apr	❷	donderdag	7	aug	❷	zondag	30	nov	❸
maandag	21	apr	❸	dinsdag	12	aug	❸				
zondag	27	apr	❸	woensdag	13	aug	❸	zondag	7	dec	❷
dinsdag	29	apr	❶	donderdag	14	aug	❷	zondag	14	dec	❷
woensdag	30	apr	❶	dinsdag	19	aug	❸	zondag	21	dec	❷
				woensdag	20	aug	❸	zondag	28	dec	❸
donderdag	1	mei	❶	donderdag	21	aug	❷	dinsdag	30	dec	❶
zaterdag	3	mei	❸	dinsdag	26	aug	❸				
zondag	4	mei	❸	woensdag	27	aug	❸				
zondag	11	mei	❷	donderdag	28	aug	❷				
zondag	18	mei	❷								
zondag	25	mei	❸								

❶ Rood: 1 rondleiding, aanvang 13.30 uur
❷ Zwart: 2 rondleidingen, aanvang 13.00 en 14.30
❸ Groen: 2 rondleidingen, aanvang 13.00 en 14.30
EN OOK tussen 13.00 en 15.30 uur de mogelijkheid om op eigen gelegenheid het museum te bezoeken

Voor bovenstaande data hoeft geen afspraak gemaakt te worden. Voor rondleidingen geldt "vol = vol".

Toegangsprijzen

Bezoekers van 4-12 jaar		€ 5,00
Bezoekers vanaf 12 jaar		€ 6,50
Bezoekers met Rotterdampas of museumkaart	korting	€ 1,50
Bezoekers Fort-begunstigers en veteranen		gratis

Rondleidingen buiten de openingstijden

Voor groepen van minimaal 10 personen kunnen het hele jaar rondleidingen uitsluitend op afspraak worden georganiseerd.
Voor zaterdagavond en zondagochtend tot 12.00 uur geldt minimaal 30 personen

Bezoekers vanaf 4 jaar € 6,50

Schoolrondleidingen alleen op afspraak

Bezoekers alle leeftijden € 4,00

Het bestuur van de stichting is op geen enkele wijze verantwoordelijk voor publicaties welke afwijken van de hierboven vermelde tijden.

Bijeenkomsten

Voor groepen van particulieren, verenigingen of bedrijven kan, voor of na de rondleiding, in de ambiance van het Fort een bijeenkomst worden gehouden.
Dat kan zijn een conferentie, een receptie, een reünie of een samenzijn in gasterij Barbara.
Basis is steeds de toegangsprijs met rondleiding. Voor catering en andere voorzieningen zijn optioneel.
Nadere informatie is verkrijgbaar bij het Fort: **0174-382898.**

Mindervaliden

Het Fort is voor een groot deel toegankelijk voor mindervaliden. Rolstoelen staan gereed bij de ingang.

Speurtochten in het Fort.

De bedoeling is dat de jongelui met behulp van een 'schatkaart' een groot aantal voorwerpen in het Fort ontdekken.
Als alle voorwerpen gevonden zijn is het vinden van de schatkist de laatste uitdaging! Deze schatkist bevat voor iedere deelnemer een fraaie beloning.

De speurtocht staat onder leiding van een ervaren rondleider die met de jeugd een tocht van ruim 2 uur met een korte pauze door het fort maakt en hen eveneens het verhaal vertelt over het fort en haar bewoners vanaf 1889 tot ca. 1968.

Uiteraard wordt hierbij rekening gehouden met de leeftijd van de kinderen.
De speurtochten vinden op afspraak plaats voor groepen van minimaal 10 personen. Ouders kunnen uiteraard de kinderen begeleiden. Kosten € 9,50 p.p.) , incl. 'schat ' en frisdrank naar keuze en chips tijdens de pauze.

Voor afspraken en informatie mail naar **info@forthvh.nl**